

Československá meteorologická společnost
při ČSAV

Slovenská meteorologická spoločnosť
pri SAV

I N F O R M A Č N Í V Ě S T N Í K
pro členy Společnosti

Za obsah odpovídá:

doc. RNDr. Jan Bedbář, CSc., vědecký tajemník

Praha , březen 1992

V ě s t n í k 1/1992

O b s a h :

Jubileum prof. A. Gregora

Zpráva o činnosti ČSMS při ČSAV za rok 1991

Zpráva o hospodaření ČSMS za rok 1991

Mimořádné valné shromáždění ČSMS

Usnesení MŘVS ČSMS

Mezinárodní konference v roce 1991

Sylaby přednášek

I N F O R M A C E - N E P Ŕ Ě H L Ě D N Ě T E ! !

Noví členové ČSMS

Jubilea

J u b i l e u m prof. A. G r e g o r a

Dne 14. července 1992 vzpomeneme sté výročí narození prof. Dr. Aloise Gregora, DrCs., spoluzakladatele Československé meteorologické společnosti při ČSAV a jejího předsedu. Prof. Gregor zasvětil meteorologii celý svůj život. Zastával nejvyšší funkce ve Státním meteorologickém ústavu, pracoval jako docent a později jako profesor na Meteorologickém ústavu matematicko-fyzikální fakulty UK v Praze, vedl katedru meteorologie a klimatologie tamtéž, působil ve funkci proděkana i děkana matematicko-fyzikální fakulty UK a řídil také Laboratoř pro meteorologii Československé akademie věd. Prof. Gregor publikoval v domácích i zahraničních periodikách více jak osmdesát vědeckých a populárně vědeckých prací, především v oboru klimatologie.

Prof. Gregor byl osobností, která výrazným způsobem ovlivnila nejen výuku klimatologie na českých vysokých školách, ale zasloužila se i o moderní pojetí klimatologického výzkumu.

Dne 11. října 1992 to bude dvacet let, co prof. Gregor, DrSc., zemřel.

Zpráva o činnosti Československé meteorologické společnosti při ČSAV za rok 1991

Československá meteorologická společnost při ČSAV se v roce 1991 spolu s dalšími institucemi podílela na uspořádání Mezinárodní konference o horské meteorologii, aerologii a klimatologii /srpen, Stará Lesná/, jehož hlavním pořadatelem byla Slovenská meteorologická společnost při SAV.

Pro členy Společnosti uspořádala během roku pražská pobočka 11 přednášek s aktuální meteorologickou tematikou, brněnská pobočka 7 přednášek a pobočka v Hradci Králové 6 přednášek.

V rámci popularizace meteorologie byl zajišťován provoz meteorologického informačního panelu v Praha 4 /Modřany, Obchodní náměstí/.

V oblasti publikační činnosti byl připraven a expedován informační interní Věstník /na začátku roku a v pololetí/. Intenzivně pokračovaly činnosti zaměřené na vydání Meteorologického terminologického a explikativního slovníku. Rukopis tohoto díla obsahuje cca 1500 stran, více než 4000 výkladových hesel a ekvivalenty ve slovenštině, v angličtině, němčině, francouzštině a ruštině. V současné době se dílo nalézá v nakladatelství ACADEMIA v pokročilém stadiu rozpracování po stránkových korekturách. Problém je finanční zajištění vydání. Československá meteorologická společnost v tomto směru naléhavě hledá možnosti sponzorování a uvítá jakoukoliv pomoc.

Na úseku zahraničních styků se nejvýznamnější pokrok projevil ve vztazích s Rakouskou meteorologickou společností, která iniciovala obnovení časopisu Meteorologische Zeitschrift, jehož hlavními vydavateli se od r. 1992 stanou Rakouská, Německá a Švýcarská meteorologická společnost. Československá meteorologická společnost byla oficiálně požádána o zastoupení v redakční radě, kam delegovala svého vědeckého tajemníka doc. RNDr. Jana Bedňáře, CSc.

V roce 1991 vyvíjely v rámci Československé meteorologické společnosti činnost tři pracovní skupiny /historická, terminologická a ekologická/, které se významně uplatňovaly při publikační činnosti ve vědeckých časopisech, členové historické skupiny se podíleli na přípravě vydání knížky "Meteorologie skoro detektivní", ekologická skupina se podílela na připomínkování návrhů ekologických zákonů apod.

Úspěšně pokračovala úzká neformální spolupráce s hydrometeorologickými ústavy, ústavy ČSAV, vysokými školami vychovávajícími meteorology a povětrností službou Čs. armády.

V naznačených směrech bude Československá meteorologická společnost pokračovat v činnosti i v roce 1992, v tomto roce bude uspořádán třídenní seminář k problematice výpočetní techniky v meteorologii a zpracování dat. Podle možností budou pokračovat snahy o vznik naučného seriálu v televizi o meteorologii, jehož obsah byl již po odborné stránce připravován v roce 1991, avšak na realizaci chybí v televizi finanční prostředky. V roce 1992 se předpokládá svolání mimořádného valného shromáždění Československé meteorologické

Mimořádné valné shromáždění Československé meteorologické společnosti při ČSAV

Dne 25. února 1992 proběhlo mimořádné Valné shromáždění ČSMS při ČSAV, na něž byli všichni členové naší Společnosti pozváni osobní pozvánkou. Důvodem jeho svolání byla ekonomická situace Československé meteorologické společnosti jako součásti vědeckých společností při ČSAV, pro jejíž řešení je nezbytné zvýšit členské příspěvky. Podle stanov však toto zvýšení musí být schváleno valným shromážděním.

V úvodu jednání konstatoval předseda ČSMS doc. Kopáček, že počet přítomných členů nepředstavuje nadpoloviční většinu členské základny ČSMS a podle stanov odložil zahájení o hodinu. Vzniklou časovou mezeru vyplnila zajímavá přednáška RNDr. Jaroslava Píchy o životě G. Galilei "A přece se točí". Po znovuzahájení schůze vyslechli přítomní úvodní stručnou informaci o důvodu svolání valného shromáždění a o činnosti ČSMS včetně jejího hospodaření. Těžiště činnosti společnosti spočívalo v přednáškové činnosti. Pokračuje tradice třídních odborných seminářů, pozvánku na letošní seminář obdrželi všichni členové ČSMS. Rovněž pokračuje informování pražské veřejnosti prostřednictvím panelů, umístěného tč. na Obchodním náměstí v Modřanech.

Účastníci valného shromáždění dále obdrželi informaci o možnosti přihlásit se ke zlevněnému odběru časopisu Meteorologische Zeitschrift, kterou též publikujeme v tomto věstníku. Na dotaz z pléna odpověděl předseda redakční rady Meteorologického slovníku Dr. B. Sobišek, DrSc., že dílo je po stránkách korekturách připraveno k tisku, pro vydání je však třeba zajistit částku cca 670 tisíc Kčs. Po obsáhlé diskusi dospělo valné shromáždění k závěru, který tvoří součást usnesení. Dále byla diskutována otázka vydání publikace Dějiny čsl. meteorologie, kde dosud není pořízen rukopis a Hlavní výbor tento problém projedná se zástupci Slovenské meteorologické společnosti, která zajišťuje přípravu publikace.

Usnesení mimořádného valného shromáždění ČSMS při ČSAV

1. Valné shromáždění Československé meteorologické společnosti při ČSAV schvaluje informaci o činnosti a hospodaření ČSMS od posledního řádného valného shromáždění konaného dne 3.5.1990.
2. Valné shromáždění schvaluje zvýšení členských příspěvků na 50 Kčs ročně pro ekonomicky činné členy ČSMS. Členové ČSMS, kteří nejsou ekonomicky činní, tj. např. studenti, nebo ti, kdo jsou odkázáni na pobírání důchodu

budou nadále platit 25 Kčs ročně. Toto zvýšení platí počínaje příspěvky za rok 1992.

3. Valné shromáždění uděluje na návrh pobočky v Hradci Králové čestné členství v ČSMS RNDr. Jaroslavu Píchovi a dále na návrh výboru pražské pobočky ČSMS čestné členství prof. Richardu S. Scorerovi z Velké Británie, a to s následujícím zdůvodněním:

RNDr. Jaroslav Pícha, zakládající člen ČSMS, dlouholetý předseda pobočky ČSMS v Hradci Králové, je všeobecně znám svým trvalým úsilím o rozvoj meteorologie a ČSMS, v níž po mnoho let působil i jako člen Hlavního výboru. Jeho odborná i organizační činnost plně opravňuje k udělení čestného členství, které představuje vhodnou formu ocenění jeho zásluh.

Emeritní profesor Richard S. Scorer je členem Imperial Colledge University v Londýně. Byl poctěn Buchanovou cenou r. 1954, působil jako čestný sekretář Královské meteorologické společnosti /1958-1962/, jako její vicepresident /1962-1964, 1985/ a v letech 1986-1988 jako president. Je zakládajícím členem Institutu aplikované matematiky, členem Královské společnosti pro zdraví, Královské aeronautické společnosti a Královské společnosti umění. Od r. 1971 navštěvoval takřka pravidelně ČSFR a byl v neustálém osobním i písemném kontaktu s pracovníky ČHMÚ, SHMÚ, MFF UK, ÚFA ČSAV a Výzkumného ústavu energetického. Inspiroval řadu odborných aktivit a byl nejen dobrým rádcem expertů v oboru aerodynamiky, fyziky oblaků a srážek nebo družicové meteorologie, problematiky znečišťování ovzduší apod., ale i významně podporoval vědomí sounáležitosti naší odborné meteorologické veřejnosti se západoevropskou odbornou komunitou.

4. Vzhledem k obtížím s finančním krytím nákladů na vydání Meteorologického terminologického a explikativního slovníku se valné shromáždění obrací na meteorologickou veřejnost s výzvou k úsilí o získání potřebných prostředků. V této souvislosti ukládá Hlavnímu výboru zřídit účelové konto.
5. Valné shromáždění vyzývá Hlavní výbor, aby na nejbližším zasedání projednal situaci se zajištěním vydání Meteorologického slovníku a Dějin čsl. meteorologie. Toto usnesení bylo jednomyslně přijato.

Mezinárodní konference v roce 1991

V dnech 26. až 30.8.1991 sa konala v Starej Lesnej, na juhovýchodnom úpätí Vysokých Tatier, medzinárodná konferencia pri príležitosti 50. výročia začiatku pozorování na meteorologickom observatóriu na Lomnickom štíte /2635 m n.m./ a 40. výročia začiatku aerologických meraní v Poprade. Konfe-

rencia bola súčasne aj 26. spoločným podujatím Slovenskej meteorologickej spoločnosti /SMS/ a Maďarskej meteorologickej spoločnosti /MMS/.

Hlavnými organizátormi konferencie boli Slovenský hydrometeorologický ústav /SHMÚ/ a SMS. Spoluorganizátormi alebo patrónami konferencie bolo ďalších 7 domácich a 2 zahraničné inštitúcie. Organizačný výbor konferencie vedený Dr. I. Panenkom, predsedom SMS, pripravil pre takmer 130 účastníkov konferencie /z toho 2 zo SRN, 3 z Poľska, 2 z Rakúska a 37 z Maďarska/ bohatý odborný i spoločenský program. Závažnosť ocenil aj minister - predseda Slovenskej komisie pre životné prostredie Ing. Milan Tirpák, ktorému len zasadanie vlády SR znemožnilo osobne sa konferencie zúčastniť; zastupovala ho prvá námestníčka Ing. Koenélia Rišová, CSc.

Vo vedeckej časti konferencie odznelo 50 príspevkov rozdelených do 8 tematických sekcií /16 príspevkov bolo zo zahraničia/. Rokovacími jazykmi boli angličtina a ruština a v týchto jazykoch vyšiel aj 328 stranový zborník z konferencie, ktorý dostali účastníci podujatia a bol zaslaný aj celému radu domácich a zahraničných vedeckých inštitúcií. Počas štvrtého dňa konferencie sa uskutočnili exkurzie na Lomnický štít a na Stredisko aerológie a horskej meteorológie v Cánovciach pri Poprade. Delegáti konferencie využili na odborné diskusie a na nadviazanie nových odborných kontaktov aj spoločenské podujatia /repciu a posedenie pri vatre na Medvedej lúke/ a prestávky prednáškovej časti konferencie.

Odborné zameranie príspevkov v prednáškovej časti konferencie bolo veľmi pestré, a preto ich organizačný výbor rozdelil do 8 samostatných tematických sekcií.

Prvá sekcia mala názov "História aerológie, klimatológie a meteorológie" a odznelo tu 5 prednášok zameraných na observatóriu Lomnický štít, aerologické merania v Poprade, observatórium na Milešovke, horské meteorologické merania v Maďarsku, aerológiu a meteorológiu pre /služby letectva v ČSFR.

V druhej sekcii odznelo na tému "Kolísanie a zmeny klímy" 7 prednášok so zameraním na analýzu zrážkových radov a grafiózy duba v severnom Maďarsku, na trendy zrážkových radov s využitím meraní pomocou totalizátorov v Rakúsku, na trendy bilancie ľadovcov v Rakúsku, na trendy teplotných radov 10 staníc od 100 do 3 000 m n.m. v strednej Európe, na rady porovnávacích meraní na Milešovke a na trendy teplotných radov v Poľsku a v poľských Tatrách.

Tretia sekcia bola venovaná "Horskej klimatológii atmosférických zrážok a teploty vzduchu". Predmetom 6 prednášok v tejto časti boli štruktúrna analýza zrážkových polí na Slovensku, zvláštnosti hodnotenia zrážok v hors-

kých oblastiach Slovenska, kvantitatívna prognóza zrážok v Maďarsku, denné úhrny zrážok za vybraných poveternostných situácií v západných Čechách, extrémne ročné úhrny zrážok v západných Čechách a teplotný režim na hrebeňoch Tatier a v Popradskej kotline.

V štvrtej sekcii odznelo na tému "Veterné pomery a komplexné klimatické zpracovania" 8 prednášok. Zamerané boli na analýzu maximálnych denných nárazov vetra na Lomnickom štíte, na vplyv orografických podmienok na teplotné extrémny v Tatrách, na zimné charakteristiky klímy v normálnom období, na zhodnotenia turistických možností v horách Slovenska z Klimatologického hľadiska, na pozorovanie klimaticko-hygienických podmienok v bavorských Alpách, na biometeorologické schladzovanie vo vysokohorskom prostredí, na vybrané charakteristiky ekvivalentnej teploty v horách a na typy počasia v poľských Tatrách vzhľadom na rekreačné využitie.

Témou piatej sekcie bola horská aerológia, inverzie a föhn. Do tejto časti bolo zaradených 6 prednášok zameraných na rozdiely teploty vzduchu vo voľnej atmosfére a vo výške 2 m nad terénom v horách, na analýzu smerov vetra v hraničnej vrstve atmosféry v Poprade a v Gánovciach, na teplotné inverzie vo voľnej atmosfére nad Popradom, na föhnové efekty vo Vysokých Tatrách, na analýzu smerov vetra vo voľnej atmosfére a na hrebeňoch Tatier a na analýzu smerov vetra na hrebeňoch poľských Tatier.

Šiesta sekcia mala tému "Modelovanie a horská meteorológia" a bolo do nej zaradených 6 prednášok zameraných na 12-hodinovú predpoveď parametrov konvekcie, na orografické vplyvy na atmosférické procesy pri použití Limited Area Model /LAM/, na vplyv orografie pri efekte blokovania v atmosfére, na vplyv reliéfu na intenzitu konvekcie, na začlenenie turbulencie do modelov planetárnej hraničnej vrstvy a na objektívnu analýzu niektorých prvkov v správe SYNOP v Českej republike.

V siedmej sekcii odznelo na tému "Znečistenie a meteorológia hraničnej vrstvy atmosféry v horských oblastiach" 6 prednášok a venovali sa chemizmu horizontálnych atmosférických zrážok v lesoch, termodynamickej stabilite spodnej vrstvy atmosféry v Tatrách, znečisteniu ovzdušia vo Vysokých Tatrách a štruktúre vzdušného aerosólu podľa meraní slnečného žiarenia na Lomnickom štíte.

V poslednej sekcii bolo zariadených 6 prednášok s tematickým zameraním na porovnávacie merania v 2 meteorologických búdkach na Lomnickom štíte, na analýzu optimálneho sklonu slnečných kolektorov, na určenie zrážkovej vody v atmosfére, na potenciál solárnej energie vo Vysokých Tatrách, na albedo

a odrazné žiarenie vo vertikálnom profile poľských Karpát.

Podrobnosti o jednotlivých príspevkoch si môžu záujemci prečítať v zborníku z konferencie, ktorý je k dispozícii v knižniciach SHMÚ, ČHMÚ i niektorých ďalších inštitúciách.

V rámci konferencie boli vyznamenaní dlhoroční a zaslúžilí pracovníci meteorologického observatória Lomnický štít, a to doc. RNDr. Antonín Mrkos, CSc., Matej Janek, Július Parák a Marián Rajčan. Ocenenie za rozvoj meteorológie odovzdali aj zaslúžilým aerologickým pracovníkom RNDr. Jánovi Pribišovi, CSc., Júliusovi Kolesárovi, Zoltánovi Kubínymu, Jánovi Mačičákovi, Miroslavovi Mačičákovi a Františkovi Ždiarskému.

V záverečnom vystúpení Dr. Pál Ambrózy, predseda Maďarskej meteorologickej spoločnosti, vysoko vyzdvihol odbornú i spoločenskú úroveň podujatia. V tomto zmysle sa niesli i hodnotenia účastníkov mimo oficiálneho rámca konferencie, keď sa bez zdvorilostných fráz veľmi kladne vyjadrovali na adresu organizátorov, ktorým patrí uznanie i na stránkách nášho periodika.

M. Lapin

Sylaby přednášek podzimního cyklu

Daniela Řezáčová - Otokar Školouď :

Počítačové zpracování zprávy TEMP pro potřeby synoptických a leteckých meteorologů - ukázka na PC AT

Předneseno 15. října 1991

Přednáška byla věnována předvedení programu TEMP-GRAF členům pobočky ČSMS a zahrnovala popis struktury programu, popis algoritmů užitých pro výpočet diagnostikovaných veličin a informací o hardware a software nutném pro aplikaci programu. Následovalo předvedení práce programu na PC AT.

Program TEMP-GRAF zpracovává aerologickou informaci TEMPa a TEMPb stanic z oblasti Evropy v interaktivním režimu. Program podává informaci o termodynamických a dynamických charakteristikách určených ze zprávy TEMP formou souboru grafických a tabelárních výstupů na obrazovku PC AT /grafická karta VGA/.

V interaktivním režimu jsou prováděny následující operace:

- výběr termínu, předvolba 1 - 4 stanic, volba stanice pro další zpracování,

- volba způsobu práce pomocí soustavy nabídek,
- volba přízemních hodnot teploty a teploty rosného bodu pro následné zobrazení alternativního adiabatického výstupu /nabídka "Stabilita" - "Přízemní změna"/,
- volba dalšího termínu pro současné zobrazení s původně vybraným /nabídka "Časová změna"/,
- stanovení souřadnic /tlak, teplota/ spolu s hodnotou výšky pro zvolený bod obrazového pole.

Stručný popis řešení problému zpracování bodových aerologických měření pomocí programu TEMP/GRAF včetně popisu užitých algoritmů je připravován pro časopis Meteorologické zprávy.

Zbyněk Sokol: - Josef Štekl:

Objektivní analýza parametrů uváděných ve zprávách SYNOP/SYRED na území ČSFR ukázka na PC AT

Předneseno 29. října 1991

Systém MEZOMA poskytuje grafické výstupy objektivních analýz vybraných meteorologických prvků ze zpráv SYNOP a SYRED pro oblast ČSFR a přilehlých oblastí, včetně zakreslení vstupních dat v digitálním stavu. Oblast a krok sítě analýzy jsou volitelné. Vzhledem k hustotě dat ve zvolené oblasti se doporučuje krok sítě 32 km. V předváděné verzi je volena oblast 32 x 11 bodů s krokem 32 km. Objektivní analýza se řeší trojrozměrně, to znamená, že umožňuje pomocí automatického výpočtu pseudogradientů, určených pro okolí uzlových bodů vedle analýzy hodnot prvků ve zvolené výšce nad terénem /v DEMO verzi teplota a relativní vlhkost ve výšce 2 m, vektor větru ve výšce 10 m/, analyzovat parametry ve zvolených standardních hladinách /v DEMO verzi ve výšce 300 m nad mořem/. Systém MEZOMA vedle objektivní analýzy hodnot prvků uváděných ve zprávách SYNOP, SYRED umožňuje upozornit na výskyt tak zvaných nebezpečných jevů, mezi něž jsou zařazeny symboly ww 13, 17, 20 - - 99 a výskyt nejméně 2/8 Cb. Systém pracuje v interaktivním režimu a může být dále doplňován. Vstupní data tvoří zprávy SYNOP a SYRED v zakódovaném nebo dešifrovaném tvaru. Systém je vyvíjen pro použití na osobních počítačích AT 286 s VGA grafickou kartou pod operačním systémem DOS /doporučuje se použití matematického koprocesoru a barevného monitoru/, AT 386 a AT 486. Čas potřebný pro objektivní analýzu jednoho prvku je pro typ AT 286 s koprocesorem u předváděcí verze programu přibližně 60 až 90 s.

Ladislav Křivský:

Atmosférická optika, "Pyramidové SLUNCE" a první egyptské pyramidy
předneseno 26. listopadu 1991

Již ve vědecké literatuře minulého století jsou popisovány deformace obrazu slunce pozorované nad vzdáleným horizontem v době východů a západů slunce. V případě, že při obzoru není oblačnost /nebo mlha/, slunce vychází po plochých vrstvách a před východem celého disku se zobrazí slunce ve tvaru stupňovité pyramidy. Název "pyramidový tvar" slunce pochází od Dr. M.R. Štefánika, který jej uvedl v roce 1906 ve svém deníku z hvězdárny na Mt Blancu, jak bylo zjištěno nedávno. Dokonalý snímek tohoto jevu je např. publikován v monografii R. Greenlera, Rainbows, Halos and Glories /Cambridge Univ. Press, USA, 1980/. Jev v Egyptě je pozorovatelný velmi často, u nás občas nad bezoblačným obzorem. Celý jev v dynamice je na konci vědeckého krátkého filmu "Jeho jasnost Slnko" /Slov. film. tvorba - Bratislava, 1982/, východ slunce je snímán z Lomnického štítu. V monografiích o atmosférické optice se neuvádí ani geometrické ani fyzikální vysvětlení. Simulace tohoto jevu byla provedena v laboratorních podmínkách /Křivský 1965/ a teoreticky byl učiněn pokus o vysvětlení Dr. I. Šolcem /1989/, jev souvisí s rovlněnými vrstvami ovaduší při obzoru.

Ve starém Egyptě za hlavního boha bylo jak známo uctíváno slunce /Re/ a momenty východu /zrodu/ a západu byla nejdůležitějšími momenty náboženského kultu. Staří egyptané spatřovali ve Slunci nikoliv těleso, ale živého boha, který svoji "živost" projevoval právě při obzoru. Jejich vládce na Zemi byl již synem boha Re /Slunce/ - sa Re a po jeho smrti na Zemi měl svého otce doprovázet nebo s ním splynout. První stupňovitou pyramidu ve tvaru vystupujícího Slunce postavil Imhotep, tehdejší všestranný učenec, jako hrobku pro krále Džosera /2700 l.př.Kr./. Je to zároveň nejstarší známá stavba z kamene. Tradice stavby těchto hrobek pokračovala později ve hladkých pyramidách. Když sláva starého Egypta vrcholila /v 18. až 20. dynastii, 1580-1090 př.Kr./, byli vládcové pochováni v rozsáhlých hrobkách v Údolí králů u Vesetu /záp. od nynějšího Luxoru/ vytesaných ve spodních terasách hory ve tvaru přírodní pyramidy. Tento sluneční symbol byl i tehdy zachován, tak jak tomu bylo na samém počátku toho kultu před 3000 l.př.Kr. v hlavním slunečním chrámu ve městě On /Heliopolis, Káhira/. Teorie o motivaci stavby prvních pyramid z pozorování pyramidového Slunce/jevu atmosférické optiky/ byla publikována v roce 1986 /Křivský L., Beitr. zur ägypt. Diskussion, Göttingen 90, 1986, p.45/.

Petr Havránek:

Současný stav a rozvoj distančních metod měření v ČHMÚ

6. listopad 1991 v Hradci Králové

Přednáška byla zaměřená na dva nosné obory činnosti dnešního odboru distančních metod a informací - měření primárním meteorologickým radiolokátorem, příjem dat z družic a jejich využití.

Přítomní byli krátce seznámeni s historií rl. měření v ČR. V současnosti ČHMÚ provozuje radiolokátor MRL-5 v manuálním režimu. Veškeré zpracování naměřených dat probíhá ručně. Byla osvětlena problematika automatizace rl. měření, naznačeny možnosti její aplikace pro stávající instalovanou techniku. Systém ARMS vyvinutý v SHMÚ nebyl do provozu nasazen - příčiny tohoto stavu byly osvětleny. V souvislosti s předpokládanou výstavbou rl.sítě se počítá s využitím zahraničních zkušeností z okolních vyspělých států i vzájemnou výměnou dat.

V operativní praxi ČHMÚ jsou nyní využívána data z družic Tiros-N a Meteosat. Nyní probíhá propojení starší aparatury MDA k počítači PC AT 386, které umožní rozšířit aparatury o řadu dalších operací se základními daty. ČHMÚ zakoupil v SRN u fy UKW Technik doplňkové karty a programové vybavení pro digitalizaci a zpracování signálu VETÁK z družice Meteosat. Serie snímků této družice v podobě tzv. kinogramů jsou nyní provozně využívány v TV OK3 v relaci "Každá sudá".

Karel Vaníček:

Zpracování údajů o slunečním záření pro jeho využívání jako netradičního energetického zdroje

Předneseno 10. prosince 1991

Sluneční záření se stává stále více předmětem snah o jeho využívání jako přirozeně obnovitelného zdroje. Požadavky na radiační data a způsoby jejich zpracování pro technickou aplikaci se vyznačují některými odlišnostmi od metod klasické klimatologie.

Hlavním zdrojem informací o slunečním záření z území ČR je radiační síť ČHMÚ, která byla vybudována v r. 1983. Měření na 11 stanicích /r.1991/ síť postupně vytváří radiační databázi nutně potřebnou pro meteorologické zabezpečení i výše uvedených energetických požadavků. Tato databáze za období 1984-1991 se v současné době zpracovává pro přípravu specializované studie ČHMÚ zaměřené na technicky orientovaný popis globálního záření na území ČR. Studie bude dokončena v r. 1992 a publikovaná v rámci ediční řady

Národního klimatického programu spolu s analogickou atudií věnovanou energii větru. Bude tak navazovat na podobné práce realizované v ČHMÚ počátkem 80. let, které již byly rozebrány a o který je stále z řad uživatelů značný zájem.

Otakar Školoud:

Znázornění aerologické informace programem TEMP-GRAF

13. prosince 1991 v Hradci Králové

V Ústavu fyziky atmosféry ČSAV byl v uplynulých měsících vyvinut a odladěn program pro znázornění aerologické informace typu TEMP. Tento program je součástí prognózního systému MEZOMAP, který je vyvíjen rovněž na pracovištích ÚFA.

Vstupní informace pro tento program jsou zprávy TEMP z evropských stanic, které jsou dekodovány a uloženy do datového souboru na pevný disk. Tento soubor je udržován tak, aby obsahoval daný počet aktiálních termínů pozorování. Další datový soubor je slovník stanic, obsahující stacionární informace o stanicích. Program umožňuje výběr až čtyř stanic z datového souboru a jejich současné zobrazení v souřadnicích teplota-výška. Z vybraných čtyř stanic se kterákoliv může zobrazit detailně v souřadnicích teplota-logaritmus tlaku. V grafu jsou kromě křivek teploty a rosného bodu zakresleny směry a rychlost větru běžně užívanými symboly. Ze základního zobrazení lze přejít na další činnosti jako jsou vyhodnocení časové změny, zobrazení číselných údajů zprávy TEMP a zobrazení standardní atmosféry.

Ovládání programu je výhradně polohovým ovladačem /myši/ a je co nejvíce přizpůsobeno uživateli.

Program předpokládá, že bude používán na počítači typu PC AT, který je vybaven grafickou kartou VGA, barevným displejem a doplněn myší.

I N F O R M A C E - N E P Ŕ Ě H L Ě D N Ě T E !!

Z iniciativy Rakouské meteorologické společnosti /Österreichische Gesellschaft für Meteorologie/ bude od příštího roku obnoveno vydávání časopisu Meteorologische Zeitschrift /oficiální zkratka Meteorol. Z./, původně založeného r. 1866, který nahradí současné časopisy Meteorologische Rundschau a Zeitschrift für Meteorologie. Obnovený časopis má představovat významný mezinárodní dorozumivací prostředek pro meteorology v oblasti střední Evropy, jeho vydavateli jsou Österreichische Gesellschaft für Meteorologie, Deutsche Meteorologische Gesellschaft a Schweizerische Gesellschaft für Geophysik. V redakční radě bude zastoupená i Československá meteorologická spo-

lečnost. Má vycházet 6 čísel ~~ročně~~ každé z nich v rozsahu 48 stran. Nabídky příspěvků je možno již nyní zasílat k rukám vědeckého tajemníka ČSMS doc. Jana Bednáře na sekretariát ČSMS /Na Šabatce 17, Praha 4/ nebo na Matematicko-fyzikální fakultu UK/ katedra meteorologie a ochrany prostředí, V Holešovičkách 2, Praha 8/. Pro informaci potenciálních autorů přinášíme krátké sdělení o redakční politice časopisu a o požadavcích na technickou úpravu rukopisů.

Meteorologische Zeitschrift publikuje příspěvky z celé oblasti atmosférických věd, meteorologie a klimatologie, včetně interakcí atmosféry s oceány a s povrchem pevnin i problematiky střední a vysoké atmosféry. Předpokládají se témata se zajímavým obsahem a novými vědeckými poznatky jak teoretického, tak experimentálního zaměření, např. s problematikou matematického modelování, aplikací numerických metod nebo statistických přístupů k atmosférickým dějům. Dále jsou velmi vítány práce vztahující se k operativní činnosti meteorologických služeb a využití meteorologických poznatků v praxi, právě tak jako příspěvky z oblasti filosofie a dějin atmosférických věd.

V časopise se publikují původní vědecké práce, přehledové články, speciální zprávy, recenze, medailónky osobností, nekrology, zprávy z konferencí apod. Je nutno používat angličtinu nebo němčinu. Nabídnuté příspěvky nesmějí být dříve publikovány nebo předány jinam k publikování. Za obsah článků plně odpovídají autoři. Původní příspěvky budou posuzovány dvěma recenzenty.

Rukopisy je třeba psát řádkováním 2 se širšími okraji, pouze na jednu stranu listu. Vyžadují se tři exempláře rukopisu, obrázky v jednom originále doplněném dvěma fotokopii. Každý článek je třeba opatřit stručným resumé v angličtině i němčině. Rovněž název nutno přeložit do němčiny, resp. angličtiny, je-li článek psán anglicky, resp. německy. Na zvláštním titulním listu se uvádí název článku, jméno autorů a jejich instituce, na konci rukopisu úplné kontaktní adresy autorů. Všechny použité zkratky musí být v textu vysvětleny, vyřazuje se používání fyzikálních jednotek v soustavě SI, v případě potřeby lze článek doplnit seznamem použitých symbolů. Patříčnou péči nutno věnovat psaní matematických výrazů a indexů. Slova, která mají být zvýrazněna, se v rukopise podtrhávají. Obrázky třeba předložit mimo text s legendami sepsanými na zvláštním listu. Musí být graficky provedeny dostatečně kvalitně, aby bylo možno provést takové zmenšení, které dovolí je umístit do sloupců se šířkou 8 cm, přičemž velikost popisů /písmen, číslic/ neklesne pod 2 mm. Převzaté barevné ilustrace lze použít pouze se souhlasem původního vydavatele. Tabulky se píšou na samostatný list včetně záhlaví, ale doporučuje se omezit jejich počet v článku na minimum. Legendy k obrázkům i záhlaví

tabulek je třeba uvést anglicky a německy. Seznam literatury by měl obsahovat pouze prameny zmiňované v textu prostřednictvím jména autorů a roku vydání. V případě tří a více autorů se v textu uvádí pouze jméno prvního se zkratkou "et al."

Příklad situace z časopisu:

Manier, G. and S. Traup, 1991: Název článku. Meteorol. Rdsch., 43, 178-186.

Příklad citace z knížky:

Goody, R.M. and C.G. Walker, 1985: Atmosphären. Enke Verlag, Stuttgart, 180 p.

Autoři příspěvku obdrží zdarma 50 reprintů, další si mohou vyžádat za úhradu, jinak je publikování bezplatné.

ČSMS obdržela informaci vydavatele, podle níž se členové naší Společnosti mohou přihlásit k odběru časopisu Meteorologische Zeitschrift za snížené roční předplatné 30 DM. Pro informaci udáváme, že to představuje méně než desetinu normálního předplatného. Přihlášky s adresou je třeba urychleně zaslat na sekretariát ČSMS, který vyřídí zaplacení. Přihlášení pak musí Československé meteorologické společnosti uhradit korunové krytí částky 30 DM plus nezbytné bankovní poplatky, tzn. celkově podle dnešního měnového kursu částku kolem 600 Kčs za rok.

Seminář ČSMS v roce 1992

Upozorňujeme členy, kteří mají zájem účastnit se třídního odborného semináře ve Velkých Bílovicích na nutnost dodržení termínů stanovených pořadatelem, zejména na úhradu vložného a odevzdání čistopisů referátů !!

Noví členové ČSMS

René Kizek	- pobočka Brno
Ing. Zdeněk Žalud	- pobočka Brno

J u b i l e a

a/ V roce 1992 si připomeneme tato výročí narození

1. března	Prof. RNDr. Miloš Nosek, DrSc.	nedožitě 70. narozeniny
30. června	akademik Alois Zátapek	nedožitě 85. narozeniny